

De Persoonlijkheidskenmerken van de Dark Triad en het Verband tussen Traditioneel Pesten en
Cyberpesten

Naam: Ilse M. Krijtenburg

Studentnummer: 1394770

Studierichting: Orthopedagogiek

Docent: Drs. F. Toprak

Datum: 21-04-2016

Universiteit Leiden, Nederland

Abstract

Pesten is een onderdeel van agressie en volgens onderzoek is de *Dark Triad* sterk gerelateerd aan agressie en antisociaal gedrag. Desalniettemin is onderzoek naar de relatie tussen pestgedrag en de Dark Triad schaars. Pesten is een groepsproces waarbij meerdere personen betrokken zijn. Achter de verschillende personen in het pestproces gaan persoonlijkheden schuil. In deze studie wordt onderzocht of er een verband is tussen de persoonlijkheidskenmerken van de Dark Triad: machiavellianisme, narcisme en psychopathie, en de verschillende rollen binnen traditioneel pesten en cyberpesten. In de huidige studie wordt gekeken naar (cyber)pesters en (cyber)slachtoffers. De steekproef bestaat uit 264 adolescenten van het MBO. Om de verschillende variabelen te meten zijn de BPRS, de ECIPQ en de SD3 gebruikt. Uit de analyse kwam naar voren dat het persoonlijkheidskenmerk psychopathie een positief verband heeft met de traditionele pester, het slachtoffer, de cyberpester en het cyberslachtoffer. De persoonlijkheidskenmerken machiavellianisme en narcisme hadden geen verband met de variabelen. Met deze resultaten kunnen verschillende interventies worden aangepast en ontwikkeld om pestgedrag te verminderen of te voorkomen.

Keywords: *pestoren, pester, slachtoffer, cyberpester, cyberslachtoffer, de Dark Triad, machiavellianisme, narcisme, psychopathie.*

(Cyber)Pesten & De Dark Triad

De Persoonskenmerken van de Dark Triad en het Verband tussen Traditioneel Pesten en Cyberpesten

Volgens onderzoek is één op de vijf kinderen wel eens gepest of lichamelijk aangevallen (Miller-Perrin & Perrin, 2013). Pesten wordt gedefinieerd als het herhaaldelijk blootgesteld worden aan negatieve acties door één of meerdere personen. Een negatieve actie vindt plaats als een persoon opzettelijk iemand letsel of ongemak wil toebrengen. Deze negatieve acties kunnen op verschillende manieren geuit worden: door fysiek contact, door woorden of door opzettelijk iemand buiten de groep te sluiten. Bij pesten is er ook sprake van machtsverschil. De persoon die wordt blootgesteld aan de negatieve acties heeft in de meeste gevallen moeite met zichzelf te verdedigen tegen de personen die hem pesten. Pesten heeft voor zowel de pester als voor het slachtoffer negatieve gevolgen (Veenstra, Lindenberg, Oldehinkel, de Winter, Verhulst, & Ormel, 2005). Pesten kan leiden tot depressie of verminderd zelfvertrouwen. De pester heeft een groter risico om betrokken te raken bij delinquent gedrag, criminaliteit en alcoholmisbruik. Deze gevolgen kunnen nog effect hebben tot in de volwassenheid (Kaltiala-Heino, Rimpela, Rantanen, & Rimpela, 2000; Kumpulainen & Rasanen, 2000; Olweus, 1993). Het is daarom van belang dat pesten wordt voorkomen.

Pesten vindt plaats in sociale groepen, pesten is dan ook een groepsproces (Salmivalli, Lagerspetz, Björkqvist, Österman, & Kaurkiainen, 1998). Pesten kan verschillende oorzaken hebben, zoals het zondebokmechanisme en de evenwichtsverstoring in de klas of groep (Van der Meer, 2002). Het zondebokmechanisme houdt in dat een bepaald persoon altijd de schuld krijgt. En een evenwichtsverstoring betekent dat de personen in de groep niet meer aan elkaar gelijk zijn. De ene persoon wordt gezien als inferieur en de andere persoon wordt gezien als superieur. Deze evenwichtsverstoring heeft twee oorzaken die door onderzoek bevestigd zijn. De eerste oorzaak is autoritair gedrag van leerkrachten en de tweede oorzaak is slechte relaties tussen leerlingen onderling (Van der Meer, 2002). Het slachtoffer kan het pestgedrag niet vermijden en de pester wordt vaak bijgestaan door andere mensen uit de groep. Pesten is dan ook een complex en dynamisch proces. Alle personen in de groep hebben een rol binnen het pestgedrag. Er is een buitenstaander, een verdediger, een pester en een slachtoffer. Slachtoffers zijn in ergere mate geïsoleerd van de groep en zijn minder populair (Veenstra et al., 2005).

Er zijn verschillende factoren die een rol spelen bij het pestproces. Een van deze factoren is persoonlijkheid. Er gaan verschillende persoonlijkheden schuil achter elke rol binnen het pestproces. Karakteriserend voor slachtoffers is dat ze meer angstig en onzeker zijn dan andere leeftijdsgenoten (Olweus, 1994). En vaak zijn slachtoffers sensitief, stil en voorzichtig. Als ze het gevoel hebben dat ze worden aangevallen trekken ze zich terug. Ook hebben slachtoffers last van een laag zelfbeeld en voelen zich vaak alleen en verlaten. Slachtoffers kijken negatief tegen geweld aan (Olweus, 1994).

Pesters daarentegen kijken wel positief tegen geweld aan. Karakteriserend voor pesters is ook dat ze vaak tegen iedereen agressief zijn. Pesters zijn ook vaak impulsief en anti-sociaal (Olweus, 1994). Er bestaan twee soorten agressie die naar verschillende typen van pesten kunnen leiden,

(Cyber)Pesten & De Dark Triad

namelijk directe agressie en indirecte agressie (Madan, 2014). Bij directe agressie wordt het slachtoffer openlijk geconfronteerd en is het de bedoeling om het slachtoffer op dat moment opzettelijk letsel aan te brengen. Bijvoorbeeld iemand uitschelden of fysiek letsel toebrengen. Bij indirecte agressie worden niet-confronterende methoden gebruikt om een persoon iets aan te doen. Bijvoorbeeld door dreigende berichten te sturen via social media of iemand opzettelijk buiten te sluiten van de groep. Deze nieuwe vorm van pesten wordt cyberpesten genoemd. Cyberpesten is de laatste jaren steeds meer toegenomen.

Cyberpesten is een agressieve en intentionele actie die wordt uitgevoerd door een groep of een persoon, die gebruik maakt van de moderne technologie om via social media herhaaldelijk en over een bepaalde tijd een slachtoffer aanvalt die zichzelf niet goed kan verdedigen (Smith & Slonje, 2012). Volgens het onderzoek van Maher (2008) komt cyberpesten thuis en op school voor. De cyberpester intimideert, beledigt of valt het cyberslachtoffer via social media lastig (Miller-Perrin & Perrin, 2013). Dit is een vorm van indirecte agressie (Madan, 2014). Deze vorm van agressie wordt ondersteund door reactieve motieven en proactieve motieven. Reactieve motieven zijn het verzenden van agressieve berichten of het posten van gênante foto's. Een proactief motief is als iemand indirect via social media opzettelijk het slachtoffer letsel wil toebrengen. Dit kan door bijvoorbeeld een website te ontwikkelen tegen het slachtoffer. Een groot verschil tussen traditioneel pesten en cyberpesten is dat de dader bij cyberpesten vaak anoniem is (Miller-Perrin & Perrin, 2013). Daardoor worden cyberpesters bijna nooit gevonden. Die anonimiteit maakt dat cyberpesten ernstiger kan zijn dan traditioneel pesten (Mishna, Saini, & Solomon, 2009). In het onderzoek van Cappadocia, Craig en Pepler (2013) komt naar voren dat er bij cyberpesten geen interactie is tussen de pester en het slachtoffer, daardoor kunnen de jongeren die een lage sociale status hebben of onzeker zijn wel een cyberpester worden. Jongeren met een lage sociale status of onzekerheid zijn veelal geen traditionele pesters. Wat ook naar voren kwam in het onderzoek van Cappadocia et al. (2013) was dat studenten die minder prosociaal en collegiaal waren, meer kans hadden dan andere jongeren om betrokken te zijn bij cyberpesten.

In het huidige onderzoek wordt er gekeken welke persoonlijkheden schuilgaan achter verschillende pestrollen bij pesten en cyberpesten. De pestrollen die in dit onderzoek worden bestudeerd zijn de (cyber)pester en het (cyber)slachtoffer. Er zijn verschillende persoonlijkheden die onderzocht kunnen worden en in het huidige onderzoek worden de persoonlijkheidskenmerken van de *Dark Triad* onderzocht.

Uit verschillende studies blijkt dat er een relatie is tussen de Dark Triad en agressie en anti-sociaal gedrag. (Baughman, Dearing, Giammarco, & Vernon, 2012; Jones & Paulhus, 2010). Pesten is een vorm van agressie. Derhalve lijkt het aannemelijk dat er ook een relatie kan bestaan tussen pesten en de Dark Triad (Olweus, 1994). De Dark Triad bestaat uit de volgende kenmerken: psychopathie, narcisme en machiavellianisme. Kenmerken van machiavellianisme zijn de neigingen om egoïstisch en manipulatief te zijn. Psychopathie heeft elementen van lage empathie, impulsiviteit, ongevoeligheid

(Cyber)Pesten & De Dark Triad

en de zogenoemde gevoelloos-onemotionele karaktertrek (callous-unemotional, CU) (Pailing, Boon, & Egan, 2014). De karaktertrek gevoelloos-onemotioneel betekent dat een persoon gevoelloos is voor emotie en geen empathie kent. De persoon kan zich niet inleven in de ander en voelt zich nooit schuldig tegenover anderen. Volgens het onderzoek van Madan (2014) is de persoonlijkheid narcisme gekenmerkt door grootheidswaanzin, gebrek aan empathie en egoïsme. Narcisme, Machiavellianisme en Psychopathie omvatten alle drie een harteloze-manipulatieve stijl en worden alle drie beschouwd als aversief. De begrippen van de drie persoonlijkheidskenmerken helpen bij het begrijpen van de verschillende neigingen van anti-sociaal gedrag. De kenmerken van de Dark Triad hebben een samenhang maar ze zijn zeker niet gelijk (Paulhus & Williams, 2002). Naar The Dark Triad is al eerder onderzoek gedaan en het is ook bekend dat er een verband is tussen The Dark Triad en de persoonlijkheden van personen met risicogedrag (Crysel, Crosier, & Webster, 2013; Jakobwitz & Egan, 2006; Pailing et al., 2014; Paulhus & Williams, 2002;).

Er is al eerder onderzoek gedaan naar de Dark Triad en ook naar cyberpesten is al veel onderzoek gedaan, (Cappadocia, Craig, & Pepler, 2013; Chrisholm, 2006; Maher, 2008; Slonje & Smith, 2008). Hetzelfde geldt voor pesten (Espelage & Swearer, 2003; Olweus, 1994; Olweus, 2003; Salmivalli et al., 1998). Desalniettemin is er nog weinig onderzoek gedaan naar cyberpesten en traditioneel pesten waarbij gekeken wordt naar de drie persoonlijkheden van de Dark Triad. Terwijl dit van belang is, omdat pesten zoals eerder is beschreven veel negatieve impact kan hebben op een persoon waardoor grote gevolgen kunnen ontstaan in de toekomst. Dit geldt ook voor cyberpesten. Daarom is het van belang dat (cyber)pesten voorkomen en verholpen moet worden. Met het huidige onderzoek zal dan ook worden gekeken in hoeverre er een verband is tussen de kenmerken van de Dark Triad en het cyberpesten en de kenmerken van de Dark Triad en het traditioneel pesten. Dit kan worden meegenomen in interventies, waardoor deze interventies nog effectiever kunnen worden. Er wordt in deze studie onderzoek gedaan bij MBO studenten.

The Dark Triad en het traditioneel pesten

Zoals eerder is genoemd zijn pesters vaak impulsief en hebben een sterke behoefte om anderen te domineren. Ook vertonen ze weinig empathie tegenover de slachtoffers (Olweus, 1994). Deze karakteristieken van de pester komen redelijk overeen met bepaalde persoonlijkheidskenmerken van de Dark Triad. De bevindingen van Olweus over pesters zijn in lijn met het onderzoek van Baughman et al. (2012) en Madan (2014) over de Dark Triad. Het onderzoek van Madan (2014) gaat over pesten op de werkvloer bij volwassenen. Volgens hen zijn alle kenmerken van de Dark Triad positief gerelateerd aan pesten. Waarvan psychopathie het sterkst is gecorreleerd, vervolgens machiavellianisme en daarna narcisme. Het onderzoek van Baughman et al. (2012) bevestigt dit. Zij hebben gevonden dat alle kenmerken van de Dark Triad ook positief gerelateerd zijn aan pesten. De theorie van Crysel et al. (2013) is in lijn met wat er gezegd wordt over de kenmerken van de Dark Triad. Er is een positief verband tussen de Dark Triad en impulsiviteit en zoeken naar sensatie (Crysel

(Cyber)Pesten & De Dark Triad

et al., 2013). In dit onderzoek kwam naar voren dat participanten waarvan het ego bedreigd werd, een significant positieve relatie hadden met de Dark Triad, terwijl de participanten waarvan hun ego niet bedreigd werd geen relatie toonde met de Dark Triad. Een bedreigd ego betekent dat een persoon zich bedreigd voelt in zijn of haar populariteit. En volgens Pailing et al. (2014) zijn mensen met persoonlijkheden machiavellianisme, narcisme en psychopathie erg bezig met zichzelf en hebben ze een bedreigd ego.

De kenmerken van psychopathie, impulsiviteit en CU, zijn gerelateerd aan agressie (Fanti, Frick, & Georgiou, 2009). En CU heeft ook een positieve correlatie met proactieve en reactieve agressie. En zoals eerder is genoemd is pesten een vorm van agressie (Olweus, 1994; Madan, 2014).

Er is onderzocht dat personen die hoog scoren op machiavellianisme ook hoog scoren op maten van cognitieve empathie (Sutton, Smith, & Swettenham, 1999). Hieruit kan gehaald worden dat het manipuleren van anderen in sociale situaties gerelateerd is aan het voorspellen en begrijpen van het gedrag van anderen. Pesters die hoog scoren op cognitieve empathie kunnen dit dus goed gebruiken in het manipuleren in sociale groepen.

Er wordt verwacht dat er een positief verband is tussen psychopathie en de pester. Er wordt verwacht dat er geen verband is tussen narcisme en de pester. Omdat narcisme meer betrokken is bij indirect pesten dan bij direct pesten (Madan, 2014; Baughman et al., 2012). Er wordt wel verwacht dat er een positief verband is tussen machiavellianisme en de pester.

Over slachtoffers is bekend dat ze vaak een laag zelfbeeld hebben en vaak geïsoleerd zijn (Veenstra et al., 2005). Het slachtoffer lokt het pestgedrag ook niet uit. Ze zijn niet manipulerend, hebben geen grootsheidswaan en zijn ook niet ongevoelig (Miller-perrin & Perrin, 2013). Terwijl deze kenmerken wel karakteriserend zijn voor de persoonlijkheidskenmerken van de Dark Triad. Daarom wordt er verwacht dat er geen verband gevonden wordt tussen de persoonlijkheidskenmerken machiavellianisme, narcisme en psychopathie en het slachtoffer.

The Dark Triad en het cyberpesten

Volgens het onderzoek van Pabien, de Backer en Vandebosch (2015) is psychopathie gerelateerd aan cyber-agressie op facebook tussen 14 en 18 jarigen. Volgens Fanti, Demetriou, & Hawa (2012) is de karakteristiek gevoelloos-onemotioneel (CU) gerelateerd aan cyberpesten. En CU is een karakteristiek van psychopathie.

In de *Theory of Threatened Egoism* staat beschreven dat Narcisme direct geleid kan worden naar agressie, doordat een laag zelfbeeld ook een karakteristiek is van het persoonlijkheidskenmerk narcisme. Deze agressie zou een verdedigingsmechanisme kunnen zijn. Personen die hoog scoren op narcisme zijn vaker betrokken bij indirect pesten dan direct pesten (Madan, 2014). En cyberpesten is een vorm van indirect pesten.

Traditioneel pesten is geassocieerd met cyberpesten (Fanti et al., 2012). Deze associatie betekent dat als er een verband is tussen traditioneel pesten en de persoonlijkheidskenmerken van de

(Cyber)Pesten & De Dark Triad

Dark Triad, dit verband ook gevonden zou kunnen worden tussen cyberpesten en de persoonlijkheidskenmerken van de Dark Triad. Volgens de theorieën van Baughman et al. (2012) en Olweus (1994) is er een verband tussen de persoonlijkheidskenmerken van de Dark Triad en traditioneel pesten.

Cyberslachtoffers en traditionele slachtoffers hebben beiden een laag zelfbeeld en worden ten opzichte van cyberpesters gekenmerkt door een hogere zelfcontrole en een lagere offline agressie (Bayraktar, Machackova, Dedkova, Cerna, & Sevcikova, 2015). Dit zijn kenmerken die niet overeen komen met de kenmerken van de persoonlijkheidskenmerken van de Dark Triad.

Er wordt verwacht dat er tussen het persoonlijkheidskenmerk psychopathie en de cyberpester een positief verband wordt gevonden. En omdat bij cyberpesten gebruik wordt gemaakt van indirecte agressie, wordt er verwacht dat er een positief verband wordt gevonden tussen het persoonlijkheidskenmerk narcisme en de cyberpester. Ook wordt er verwacht dat er een positief verband is tussen het persoonlijkheidskenmerk machiavellianisme en de cyberpester, omdat bij cyberpesten ook een vorm van manipulatie plaats vindt. Dit verband zal wel minder sterk zijn dan het verband tussen het persoonlijkheidskenmerk psychopathie en de cyberpester (Baughman et al., 2012).

Er wordt verwacht dat er tussen cyberslachtoffers en de persoonlijkheidskenmerken van de Dark Triad geen verband wordt gevonden, omdat de karakteristieken van een cyberslachtoffer niet overeen komen met de kenmerken van de persoonlijkheidskenmerken van de Dark Triad (Bayraktar et al., 2015).

Huidig onderzoek

In het huidig onderzoek wordt er gekeken of er een verband is tussen de kenmerken van de Dark Triad en de verschillende rollen van pesten en cyberpesten.

Pesten is zoals eerder genoemd een vorm van agressie. Alle kenmerken van de Dark Triad zijn positief gerelateerd aan agressie (Baughman et al., 2012). Psychopathie heeft een positieve correlatie met agressie (Fanti et al., 2009). Er wordt verwacht dat er een verband is tussen de traditionele pester en het persoonlijkheidskenmerk psychopathie. Daarnaast wordt er verwacht dat er tussen het persoonlijkheidskenmerk psychopathie en het cyberpesten een positief verband is, omdat cyberpesten een vorm is van agressie (Madan, 2014).

Er wordt verwacht dat er een positief verband is tussen de cyberpester en narcisme, omdat personen die hoog scoorden op narcisme meer betrokken waren bij indirect pesten dan bij direct pesten (Madan, 2014; Baughman et al., 2012). En indirect pesten is een vorm van cyberpesten. Dit betekent ook dat er wordt verwacht dat er weinig tot geen verband gevonden wordt tussen het persoonlijkheidskenmerk narcisme en de traditionele pester.

Er is minder bekend over machiavellianisme. Er is wel bekend dat personen die hoog scoren op machiavellianisme ook hoog scoren op cognitieve empathie (Sutton, Smith & Swettenham, 1999). Ook is er bekend dat machiavellianisme een positieve correlatie heeft met pesten. Echter dit is minder

(Cyber)Pesten & De Dark Triad

sterk dan psychopathie. Hieruit opmakende kan er verwacht worden dat er een positief verband is tussen de traditionele pester en machiavellianisme. Ook wordt er verwacht dat er een positief verband is tussen de cyberpester en het persoonlijkheidskenmerk machiavellianisme.

Slachtoffers bevatten over het algemeen geen persoonlijkheidskenmerken van de Dark Triad, daarom wordt er verwacht dat er geen verbanden zijn tussen het traditionele slachtoffer en de persoonlijkheidskenmerken machiavellianisme, narcisme en psychopathie.

Bij cyberpesten voelen de slachtoffers zich hulpeloos, omdat de pester vaak anoniem is volgens Miller-Perrin en Perrin (2013) en ze er niet achter kunnen komen door wie ze worden gepest. Voor cyberslachtoffers wordt ook verwacht dat er geen positief verband is met de persoonlijkheidskenmerken van de Dark Triad, omdat cyberslachtoffers kampen met een laag zelfbeeld, hogere zelfcontrole en een lagere offline agressie (Bayraktar et al., 2015). Deze kenmerken komen niet overeen met de kenmerken van de Dark Triad.

Methode

Steekproef

300 jongeren hebben deelgenomen aan het onderzoek. Voor dit onderzoek werden jongeren tussen de 16 en 21 jaar onderzocht die op het MBO zitten. De participanten zaten in de eerste en tweede klas, niveau drie en vier van de Beroeps Opleidende Leerweg (BOL). De participanten die buiten die leeftijdscategorie vielen, zijn verwijderd uit de dataset. Dit waren er 33 en bleven er 267 participanten over. In de steekproef zaten 43.6% jongens ($N=115$), 55.3% meisjes ($N=146$) en 1.1% participanten die hun geslacht niet hadden ingevuld ($N=3$). De participanten hadden een gemiddelde leeftijd van 17.67 ($SD=1.40$).

Instrumenten

Participantrollen. De participantrollen van de jongeren zijn gemeten aan de hand van de BPRS. BPRS staat voor *Bullying Participant Roles Survey*. De BPRS is een vragenlijst die de verschillende participantrollen binnen het pestgedrag meet. De vragenlijst bestaat uit 48 items, waarbij de participanten op een vijfpuntsschaal, van 1 (nooit) tot 5 (altijd), dienen aan te geven hoe vaak een item toepasbaar is. De afname duurt 5 minuten. De items zijn verdeeld in vier schalen, namelijk de pester, het slachtoffer, de verdediger en de buitenstaander. Uit onderzoek blijkt dat de interne consistentie voldoende is van de schalen van de BPRS en dat het meetinstrument valide is (Summers, Demaray, & Becker, 2010). In het huidige onderzoek wordt er gekeken naar twee schalen, namelijk de pester (12 items, voorbeeld: "Ik heb expres tegen een andere student aangeboden") ($\alpha= 0.75$) en het slachtoffer (12 items, voorbeeld: "Ik ben belachelijk gemaakt") ($\alpha= 0.89$). De variabelen pester en slachtoffer hebben een goede interne consistentie.

Cyberpesten. De rollen binnen cyberpesten worden gemeten aan de hand van de ECIPQ. De ECIPQ staat voor *European Cyberbullying Intervention Project Questionnaire*. De vragenlijst meet de

(Cyber)Pesten & De Dark Triad

mate van cyberpesten, en of participanten zelf wel eens zijn gepest via het internet. De afname duurt drie tot vier minuten (Del Rey et al., 2015). Deze vragenlijst bestaat uit 22 items, waarbij de participanten, op een vijfpuntsschaal, van 1 (nooit) tot 5 (altijd), dienen aan te geven hoe vaak een item van toepassing is. De items zijn verdeeld in twee schalen, namelijk de *Cyberbullying* en het *Cybervictimization* schaal. Uit onderzoek blijkt dat de twee schalen van de ECIPQ een goede interne consistentie meer dan de minimale grenzen van de cronbach index (Del Rey et al., 2015). Ook kwam uit dat onderzoek naar voren dat het meetinstrument valide is. In het huidige onderzoek wordt ook naar beide schalen gekeken, het cyberslachtoffer (11 items, voorbeeld: "Iemand heeft me op internet of via berichtjes bedreigd") ($\alpha = 0.80$) en de cyberpester (11 items, voorbeeld: "Ik heb persoonlijke informatie van iemand online gezet") ($\alpha = 0.81$). De variabelen cyberslachtoffer en cyberpester hebben een goede interne consistentie.

De Dark Triad. Om de duistere persoonlijkheden van de *Dark Triad* te meten wordt er gebruik gemaakt van de Short Dark Triad Questionnaire (SD3). Deze vragenlijst gaat over de drie persoonlijkheden uit de Dark Triad, namelijk psychopathie, machiavellianisme en narcisme (Paulhus & Jones, 2015). De afnameduur van deze vragenlijst duurt ongeveer 5 minuten. De SD3 bestaat uit 27 items. De participanten moeten deze items beantwoorden aan de hand van een vijfpuntsschaal, van 1 (nooit) tot 5 (altijd). Uit onderzoek van Jones en Paulhus (2014) is gebleken dat de SD3 een efficiënt, betrouwbaar en valide meetinstrument is om de persoonlijkheidskenmerken van de Dark Triad te meten. In het huidige onderzoek wordt er ook gekeken naar alle drie de schalen, Machiavellianisme (9 items, voorbeeld: "Je moet wachten op het juiste moment om mensen terug te pakken") ($\alpha = 0.79$), Narcisme (9 items, voorbeeld: "Veel groepsactiviteiten zijn saai zonder mij") ($\alpha = 0.70$) en Psychopathie (9 items, voorbeeld: "Iemand betaald zetten moet snel en gemeen") ($\alpha = 0.73$). De variabelen machiavellianisme, narcisme en psychopathie hebben een goede interne consistentie.

Procedure

Voor het onderzoek zijn verschillende MBO-scholen, voornamelijk in Zuid-Holland, telefonisch benaderd aan de hand van een protocol. Diverse scholen hadden na het krijgen van een informatiebrief toegestemd om mee te doen aan het onderzoek. De leerlingen die meededen waren tussen de 16 en 21 jaar. Elk schoolbezoek is door twee bachelor-studenten afgenomen bij de eerste en/of tweede klassen van niveau drie of vier. Van de twee bachelor-studenten was er minimaal één ervaren. Ervaren betekent dat minimaal één van de twee al eerder een schoolbezoek heeft afgenomen. Het schoolbezoek bestond uit een uitleg, het afnemen van de vragenlijst en een debriefing. In de uitleg werd verteld wat het doel was van het onderzoek, en de inhoud van het onderzoek werd uitgelegd. De vragenlijst bestond uit verschillende meetinstrumenten, waaronder de BPRS, ECIPQ en de SDT. Deze vragen gingen over de afgelopen 30 dagen. De debriefing bestond uit een stukje informatie over het onderzoek en het afronden van het schoolbezoek. Elk schoolbezoek duurde in totaal 40 minuten.

(Cyber)Pesten & De Dark Triad

Deelname aan het onderzoek was geheel vrijwillig. De leerlingen konden ter plekke een toestemmingsformulier ondertekenen waarin ze toestemming gaven om mee te doen aan het onderzoek en dat de data gebruikt mochten worden, dit is een actieve vorm van de *informed consent*. Aan de leerlingen was duidelijk gemaakt dat de gegevens alleen gebruikt werden voor dit onderzoek en dat het meedoen aan het onderzoek geheel anoniem was. Indien gewenst konden de leerlingen een terugkoppelingsformulier invullen, waardoor ze de resultaten van het onderzoek konden ontvangen op hun emailadres.

Resultaten

Voordat er analyses werden uitgevoerd is er eerst gecontroleerd op eventuele missende waarden en uitbijters. Allereerst zijn de missende waarden onderzocht bij de vragenlijsten. Bij de BPRS zijn er 61 missende waarden. En bij de ECIPQ zijn er 13 missende waarden, en als laatste zijn er bij de SDT 84 missende waarden. Bij het analyseren zijn er drie participanten weggelaten uit de SDT die een patroon leken te hebben in hun data, waardoor de data niet serieus gevonden kon worden. Om de analyse bij de gestelde hypothesen uit te kunnen voeren zijn er vijf items van de SD3 gehercodeerd, Vervolgens zijn de gemiddelde scores uitgerekend en zijn er nieuwe schalen aangemaakt, De volgende schalen zijn gecreëerd, mPester, mSlachtoffer, mCyberslachtoffer, mCyberpester, mMachiavellianisme, mNarcisme en mPsychopathie. Vervolgens is er onderzocht of er sprake is van uitbijters. Om de uitbijters te kunnen zien is er gebruik gemaakt van boxplots. Bij alle schalen zijn er uitbijters gevonden. Deze uitbijters zijn juist interessant, omdat participanten die hoog scoren op de items, buiten de standaardgroep vallen. De personen die buiten de standaardgroep vallen hebben vaak een sterkere relatie met één van de variabelen en vallen niet binnen de norm. Daarom zijn er geen uitbijters verwijderd uit de dataset. Uiteindelijk werden er 264 participanten meegenomen in de analyses. Ook is de normaliteit van de verdelingen van de variabelen vastgesteld. Dit werd gedaan aan de hand van de *z*-scores van de *skewness* (Scheefheid) en *kurtosis* (welving) te berekenen. Wanneer de score tussen de -3 en 3 ligt kan je spreken van een normale verdeling. (Moore, McCabe, & Craig, 2009). Bij de variabelen machiavellianisme, narcisme en psychopathie bleek dat de kurtosis binnen de norm bleef. In tegenstelling tot de andere variabelen waarbij de kurtosis niet binnen de norm bleef. Met een steekproefgrootte van meer dan 30 participanten is de verdeling robuust. In de huidige steekproef zijn er 264 participanten ($N > 30$). Dus de verdeling is robuust. De skewness is scheef naar rechts bij de schalen pester, slachtoffer, cyberslachtoffer en cyberpester. Dit kan verklaard worden doordat een groot deel van de participanten de afgelopen 30 dagen geen pestgedrag hebben meegemaakt, waardoor er laag gescoord is op de variabelen. In tabel 1 staat een overzicht weergegeven van de beschrijvende statistieken.

Tabel 1

(Cyber)Pesten & De Dark Triad

Beschrijvende statistieken

	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	Skewness	Kurtosis
Pester	1.00	3.75	1.348	.408	16.44	28.492
Slachtoffer	1.00	4.58	1.240	.456	25.75	62.799
Cyberslachtoffer	1.00	3.18	1.113	.259	27.56	75.348
Cyberpester	1.00	3.09	1.078	.223	36.553	126.963
Machiavellianisme	1.00	5.00	2.920	.737	-.84	1.094
Narcisme	1.22	4.43	2.672	.637	1.48	-.231
Psychopathie	1.00	4.56	2.311	.671	1.947	-.963

N=264

Correlatieanalyse van de variabelen.

Voordat de multiple regressieanalyse wordt uitgevoerd is er eerst een correlatieanalyse uitgevoerd van de variabelen participantrollen en persoonlijkheden. In tabel 2 zijn de resultaten weergegeven van de correlatieanalyse.

Er werd een statistisch significante positieve correlatie vastgesteld tussen de variabelen pester en machiavellianisme $r(264) = .241, p < .01$. Een hogere score op de variabele machiavellianisme gaat samen met een hogere score van de variabele pester. Verder is er tussen de variabelen machiavellianisme en slachtoffer, cyberslachtoffer en cyberpesten geen statistisch significante correlatie gevonden. Er werd ook een statistisch significante positieve correlatie vastgesteld tussen de variabelen pester en narcisme $r(264) = .192, p < .01$. Een hogere score op de variabele narcisme ging gepaard met een hogere score op de variabele pester. Tevens is er een significante positieve correlatie vastgesteld tussen de variabelen narcisme en slachtoffer $r(264) = .121, p < 0.5$. Dit betekent dat een hogere score op de variabele narcisme samen blijkt te gaan met een hogere score op de variabele slachtoffer. Tussen de variabelen narcisme en cyberslachtoffer is ook een statistisch significante positieve correlatie vastgesteld $r(264) = .198, p < .01$. Dus een hoger score op variabele narcisme gaat gepaard met een hogere score op de variabele cyberslachtoffer. Er werd ook een statistisch significante positieve correlatie vastgesteld tussen de variabelen narcisme en cyberpester $r(264) = .164, p < .01$. Een hogere score op de variabele narcisme blijkt samen te gaan met een hogere score op cyberbullying. Daarnaast werd er ook een statistisch significant positieve correlatie gevonden tussen de variabelen psychopathie en pester $r(264) = .389, p < .01$. Een hogere score op de variabele psychopathie gaat gepaard met een hogere score op de variabele pester. Tussen de variabelen psychopathie en slachtoffer werd ook een statistisch significant positieve correlatie vastgesteld $r(264) = .228, p < .01$. Een hogere score op de variabele psychopathie gaat samen met een hogere score op de variabele pester.

(Cyber)Pesten & De Dark Triad

Tevens werd tussen de variabelen psychopathie en cyberslachtoffer een statistisch significante positieve correlatie vastgesteld $r(264) = .242, p < .01$. Een hogere score op de variabele psychopathie gaat gepaard met een hogere score op de variabele cyberslachtoffer.

En tot slot is er een statistisch significante positieve correlatie vastgesteld tussen de variabelen psychopathie en cyberpester $r(264) = .257, p < .01$. Een hogere score op de variabele psychopathie gaat gepaard met een hogere score op de variabele cyberpester.

Tabel 2

Correlaties tussen Participantrollen en Persoonlijkheden

	Pester	Slachtoffer	Cyberslachof fer	Cyberpeste r	Machiavellia nisme	Narcisme	Psychopathie
Pester	1						
Slachtoffer	.439**	1					
Cyberslachtoffer	.131*	.219**	1				
Cyberpester	.183**	.184**	.687**	1			
Machiavellianisme	.241**	.109	.008	-0.14	1		
Narcisme	.192**	.121*	.198**	.164**	.382**	1	
Psychopathie	.389**	.228**	.242**	.257**	.430**	.527**	1

* $p < .05$. ** $p < .01$.

Persoonlijkheid en pester

Er is een multiple regressieanalyse uitgevoerd om vast te stellen of er een samenhang is tussen de drie persoonlijkheidskenmerken van de Dark Triad en een pester. Hierbij zijn machiavellianisme, narcisme en psychopathie de onafhankelijke variabelen en de pester is de afhankelijke variabele. De resultaten staan in tabel 3.

(Cyber)Pesten & De Dark Triad

Tabel 3

Multiple Regressieanalyse van persoonlijkheid en de Pester.

	<i>B</i>	<i>SE</i>	<i>b*</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Machiavellianisme	.053	.036	.094	1.460	.146
Narcisme	-.024	.044	-.038	-.553	.581
Psychopathie	.224	.043	.369	5.259	.000*

*p < .01

Tussen de variabelen pester en psychopathie werd een significant effect vastgesteld, $\beta = .369$, $t(263) = 5.259$, $p < .01$. Dit betekent dat deze variabele de sterkste voorspeller is van een pester bij de participanten. Een hogere score op de variabele psychopathie ging gepaard met een hogere score op de variabele pester. De relatie tussen de variabelen narcisme en pester was niet significant. Narcisme voorspelde geen pester bij de participanten. Ook was de relatie tussen de variabelen machiavellianisme en pester niet significant. Machiavellianisme voorspelde ook geen pestgedrag bij de participanten. De onafhankelijke variabelen zijn voor 15.8% verantwoordelijk voor de verklaarde variantie van een pester ($R^2 = .158$, $F(3, 259) = 16.259$, $p < .01$).

Persoonlijkheid en Slachtoffer

Ook hier is een multiple regressieanalyse uitgevoerd om de samenhang vast te stellen tussen de drie persoonlijkheidskenmerken van de Dark Triad en het slachtoffer. De onafhankelijke variabelen zijn in de analyse machiavellianisme, narcisme en psychopathie. Slachtoffer is de afhankelijke variabele. De resultaten staan weergegeven in tabel 4.

Tabel 4

Multiple Regressieanalyse van persoonlijkheid en het slachtoffer

	<i>B</i>	<i>SE</i>	<i>b*</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Machiavellianisme	.006	.043	.009	.136	.891
Narcisme	-.001	.052	-.001	-.012	.991
Psychopathie	.153	.051	.225	3.022	.003*

*P < .01

Alleen tussen de variabelen psychopathie en slachtoffer werd een significant effect gevonden, $\beta = .225$, $t(263) = 3.022$, $p < .01$. Hogere score op de variabele psychopathie gaat gepaard met een

(Cyber)Pesten & De Dark Triad

hogere score op de variabele slachtoffer. Verder werden er geen effecten gevonden tussen de overige persoonlijkheidskenmerken van de Dark Triad en het slachtoffer. De onafhankelijke variabelen zijn verantwoordelijk voor 5.2% van de verklaarde variantie van het slachtoffer. ($R^2 = .052$, $F(3, 259) = 4.755$, $p < .01$).

Persoonlijkheid en het cyberslachtoffer

Tevens wordt hier een multiple regressieanalyse uitgevoerd om de samenhang tussen de drie persoonlijkheidskenmerken van de Dark Triad en het cyberslachtoffer vast te stellen. Ook in deze analyse zijn machiavellianisme, narcisme en psychopathie de onafhankelijke variabelen en is pester de afhankelijke variabele. De resultaten staan weergegeven in tabel 5.

Tabel 5

Multiple regressieanalyse van persoonlijkheden en het cyberslachtoffer

	<i>B</i>	<i>SE</i>	<i>b*</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Machiavellianisme	-.007	.021	-.022	-.323	.747
Narcisme	.037	.026	.103	1.428	.154
Psychopathie	.066	.025	.197	2.669	.008*

* $p < .01$

Ook in deze analyse werd alleen een significant effect gevonden tussen de variabele psychopathie en de variabele cyberslachtoffer, $\beta = .197$, $t(263) = 2.669$, $p < .01$. Een hogere score op de variabele psychopathie gaat gepaard met een hogere score op de variabele cyberslachtoffer. Er werden verder geen significante effecten gevonden tussen de overige persoonlijkheden en cyberslachtoffer. De onafhankelijke variabelen zijn verantwoordelijke voor 6.6% van de verklaarde variantie van het cyberslachtoffer ($R^2 = .066$, $F(3, 259) = 6.087$, $p < .01$).

Persoonlijkheid en de Cyberpester

Om de samenhang tussen de drie persoonlijkheidskenmerken van de Dark Triad en de cyberpester vast te stellen werd hier een multiple regressieanalyse uitgevoerd. Waarbij de variabelen machiavellianisme, narcisme en psychopathie hier de onafhankelijke variabelen zijn. De cyberpester is de afhankelijke variabele. De resultaten staan weergegeven in tabel 6.

Tabel 6

Multiple regressieanalyse van persoonlijkheid en de cyberpester

	<i>B</i>	<i>SE</i>	<i>b</i> *	<i>t</i>	<i>p</i>
Machiavellianisme	-.008	.017	-.030	-.445	.657
Narcisme	.014	.021	.047	.647	.518
Psychopathie	.068	.020	.246	3.332	.001*

* $p < .01$

Ook bij deze analyse werd alleen een significant effect gevonden tussen de variabelen psychopathie en de cyberpester, $\beta = .246$, $t(263) = 3.332$, $p < .01$. Een hogere score op de variabele psychopathie gaat gepaard met een hogere score op de variabele cyberpester. Tot slot werden er geen significante effecten gevonden tussen de overige persoonlijkheden en de cyberpester. De onafhankelijke variabelen zijn verantwoordelijk voor 6.8% van de verklaarde variantie van de cyberpester ($R^2 = .068$, $F(3, 259) = 6.304$, $p < .01$).

Discussie

In het huidige onderzoek is getracht antwoord te geven op de vraag of er een verband is tussen de persoonlijkheidskenmerken van de Dark Triad en de verschillende rollen binnen traditioneel pesten en cyberpesten.

De Dark Triad en het traditioneel pesten

In lijn met Baughman et al. (2012) werd verwacht dat er een positief verband is tussen het persoonlijkheidskenmerk psychopathie van de Dark Triad en de pester. Er is een significant positief verband gevonden tussen psychopathie en de pester. Dit komt overeen met de hypothese.

Tussen het persoonlijkheidskenmerk narcisme en de pester werd verwacht dat er geen positief verband zou worden gevonden (Madan, 2014). Uit de resultaten blijkt dat er inderdaad geen positief verband is gevonden. Dit komt overeen met de hypothese.

Voor het persoonlijkheidskenmerk machiavellianisme werd verwacht dat er een significant verband zou worden gevonden met de pester. Wel werd er in lijn met Baughman et al. (2012) verwacht dat dit verband minder sterk zou zijn dan bij psychopathie. Tussen het persoonlijkheidskenmerk machiavellianisme en de pester is geen positief verband gevonden. Dit is in strijd met de hypothese. Een verklaring voor het gevonden resultaat kan zijn dat de Dark Triad een overlappend geheel is. En dat de persoonlijkheidskenmerken onderling correleren (Fehr, Samson, & Paulhus, 1992). Terwijl als de kenmerken los van elkaar gemeten worden, komen er in een aantal studies naar voren dat alleen

(Cyber)Pesten & De Dark Triad

psychopathie het overkoepelende orgaan is (Baughman et al., 2012; Goodboy & Martin, 2015; Williams, Nathanson, & Paulhus, 2010).

Daarnaast werd er verwacht dat er geen verband zou worden gevonden tussen de persoonlijkheidskenmerken van de Dark Triad en het slachtoffer (Baughman et al., 2012). Geen verband tussen de kenmerken van de Dark Triad en het slachtoffer zou in lijn zijn met de theorie van Veenstra et al. (2005) en de theorie van Miller-Perrin en Perrin (2013). De kenmerken van het slachtoffer komen niet overeen met de kenmerken van machiavellianisme, narcisme en psychopathie. In tegenstelling tot de verwachting werd er een positief verband gevonden tussen het persoonlijkheidskenmerk psychopathie en het slachtoffer. Vergeleken met jongeren die niet betrokken zijn bij het pestproces, hebben slachtoffers en pesters een groter risico op het vertonen van impulsief gedrag (Olweus, 1995). Het vertonen van impulsief gedrag is een kenmerk van het persoonlijkheidskenmerk psychopathie. Dit zou een verklaring kunnen zijn voor het positieve verband dat is gevonden tussen het persoonlijkheidskenmerk psychopathie en het slachtoffer. Ook kunnen bully-victims een verklaring zijn. In het huidige onderzoek zijn bully-victims niet geïdentificeerd en kunnen in de groep van slachtoffers zitten. Bully-victims zijn pesters die ook slachtoffer zijn. Bully-victims vertonen zowel agressie als depressie en functioneren slechter dan pesters of slachtoffers (Veenstra et al., 2005). Doordat bully-victims ook kenmerken vertonen van het persoonlijkheidskenmerk psychopathie, is het een mogelijkheid dat er daardoor een verband is gevonden tussen het slachtoffer en de persoonlijkheidskenmerk psychopathie.

Tussen de persoonlijkheidskenmerken machiavellianisme en narcisme en het slachtoffer is zoals verwacht geen positief verband gevonden (Miller-perrin & Perrin, 2013). Dit komt overeen met de hypothese.

The Dark Triad en cyberpesten

Er werd verwacht dat er een positief verband zou zijn tussen het persoonlijkheidskenmerk machiavellianisme en de cyberpester (Baughman et al., 2012). In tegenstelling tot de verwachting is dit verband niet gevonden. Deze bevinding kan mogelijk liggen aan de *response bias*. De participanten kunnen sociaal wenselijke antwoorden ingevuld hebben bij de vragenlijsten, waardoor de resultaten een vertekend beeld geven.

Tussen het persoonlijkheidskenmerk psychopathie en de cyberpester werd verwacht dat er een positief verband zou worden gevonden (Baughman et al., 2012; Fanti et al., 2012). Er is inderdaad een significant positief verband gevonden tussen psychopathie en de cyberpester. Deze bevinding komt overeen met de hypothese.

Ook werd er verwacht dat er tussen het persoonlijkheidskenmerk narcisme en de cyberpester een positief verband gevonden zou worden (Madan, 2014). In tegenstelling tot de verwachting werd er geen positief verband gevonden. De bevinding is in lijn met de resultaten van het onderzoek van Goodboy en Martin (2015). Zij beweren dat psychopathie het overkoepelende orgaan van de drie

(Cyber)Pesten & De Dark Triad

persoonlijkheidskenmerken is. Dit betekent dat er een overlap is tussen de persoonlijkheidskenmerken psychopathie, machiavellianisme en narcisme, daarentegen als er naar elke persoonlijkheidskenmerk apart gekeken wordt, laat alleen psychopathie een significant verband zien. Daardoor zal er tussen de cyberpester en het persoonlijkheidskenmerk narcisme geen significant verband gevonden worden.

Voor het cyberslachtoffer werd verwacht dat er geen verband zou worden gevonden met de persoonlijkheidskenmerken van de Dark Triad, echter is er een positief verband gevonden tussen het persoonlijkheidskenmerk psychopathie en het cyberslachtoffer. Volgens de studie van Frick en Hare (2001) bestaat psychopathie uit meerdere karakteristieken, waaronder impulsiviteit. De karakteristiek impulsiviteit beïnvloedt niet alleen de cyberpester maar ook het cyberslachtoffer. Dat impulsiviteit ook het cyberslachtoffer beïnvloedt, zou een verklaring kunnen zijn voor het positieve verband dat is gevonden tussen het persoonlijkheidskenmerk psychopathie en het cyberslachtoffer.

Ook werd er verwacht dat er tussen de persoonlijkheidskenmerken machiavellianisme en narcisme geen positief verband zou worden gevonden met het cyberslachtoffer (Bayraktar et al., 2015). Er zijn geen positieve verbanden gevonden tussen de persoonlijkheidskenmerken machiavellianisme en narcisme en het cyberslachtoffer. Deze bevinding komt overeen met de hypothese.

Uit het huidige onderzoek blijkt dat alleen het persoonlijkheidskenmerk psychopathie een positief verband heeft met de pester, cyberpester, het slachtoffer en het cyberslachtoffer. Dit is opmerkelijk omdat er verwacht werd dat er ook een positief verband zou zijn met het persoonlijkheidskenmerk machiavellianisme. Er werd verwacht dat het slachtoffer helemaal geen verband zouden hebben met de persoonlijkheidskenmerken van de Dark Triad. Echter is er een verband gevonden tussen de persoonlijkheidskenmerk psychopathie en het slachtoffer. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat psychopathie het overkoepelende orgaan is van de drie persoonlijkheidskenmerken (Goodboy & Martin., 2015). Dat psychopathie het overkoepelende orgaan is wordt in andere onderzoeken beaamt. Baughman et al. (2012) had bijvoorbeeld gevonden dat psychopathie de sterkste correlatie heeft met traditioneel pesten.

Een andere verklaring zou het *file drawer effect* kunnen zijn. Dit effect houdt in dat het gemakkelijker is om studies die een significant effect ondersteunen te publiceren, dan studies die de nulhypothese ondersteunen (Rosenthal, 1979). Het is mogelijk dat er studies zijn die geen verband hebben gevonden tussen de persoonlijkheidskenmerken machiavellianisme en narcisme en traditioneel pesten en cyberpesten, maar dat die nooit zijn gepubliceerd. Een andere verklaring is zoals eerder genoemd response bias. De participanten kunnen sociaal wenselijk geantwoord hebben op de vragen. Ook kan er sprake zijn van *lurking variables*. Dit houdt in dat er een variabele is die niet is meegenomen in het onderzoek, maar die wel een rol speelt in de relatie tussen de afhankelijke en de onafhankelijke variabelen (Moore et al., 2009). Dit kan een verklaring zijn voor de lage verklaarde varianties die gevonden zijn bij het huidige onderzoek. Bij dit onderzoek kan er sprake zijn van bijvoorbeeld sociale druk van vrienden. Een andere verklaring kan zijn dat het MBO een praktijkgerichte opleiding is. Dit betekent dat de adolescenten veel met elkaar moeten samen werken en elkaar

(Cyber)Pesten & De Dark Triad

beter leren kennen. Als een groep elkaar beter leert kennen, begrijpen ze elkaar beter en zal pestgedrag minder vaak voorkomen.

Concluderend kan er gesteld worden dat de verwachtingen niet allemaal overeenkomen met de resultaten van het huidige onderzoek. Dit kan te wijten zijn aan de beperkingen van het onderzoek.

Beperkingen

In het huidige onderzoek zitten een aantal methodologische beperkingen. Er is alleen onderzoek gedaan bij MBO scholen uit de randstad. De steekproef is daarom beperkt generaliseerbaar.

Er is gebruik gemaakt van zelfrapportages om een analyse uit te voeren. Zoals eerder is genoemd kan dit zorgen voor response bias. Daardoor kan er een vertekend beeld zijn van de gegevens, omdat alleen de adolescent naar de situatie wordt gevraagd en niet de ouders of de docenten (Moore et al., 2009).

Ook is het *cross-sectioneel design* een beperking. Het is slechts een meetmoment en daardoor zijn er geen causale verklaringen mogelijk.

Daarnaast konden de adolescenten zich vrijwillig opgeven, er was sprake van een *voluntary response sample* (Moore et al., 2009). Dit kan betekenen dat adolescenten die gepest werden niet deelnamen aan het onderzoek.

Een andere beperking is dat de steekproef geen normale verdeling vormt, er is sprake van een scheve verdeling. Dit betekent dat er relatief weinig adolescenten zijn die een link hebben met traditioneel pesten of cyberpesten en relatief veel adolescenten die bijna nooit te maken hebben met pesten. Daardoor is het lastig om de juiste verbanden te vinden.

Ook is multicollineariteit een beperking van het onderzoek. Multicollineariteit betekent dat de onafhankelijke variabelen, de persoonlijkheidskenmerken van de Dark Triad, onderling met elkaar samenhangen (Fehr et al., 1992). Daardoor kan er een vertekend beeld ontstaan.

Aanbevelingen

In vervolgonderzoek is het aan te raden om gebruik te maken van een longitudinale studie in plaats van een cross-sectioneel design. Met een longitudinale studie kan er naar meerdere meetmomenten worden gekeken. Er kan gekeken worden hoe de participant zich ontwikkelt en of de persoonlijkheidskenmerken meer of minder worden als er langer naar wordt gekeken dan slechts 30 dagen. Bovendien kan door een longitudinale studie meer gezegd worden over de causaliteit (Borkan, Goldman, & Culhane-Pera, 2007). Het is een mogelijkheid om de huidige studie te verbreden door docenten en ouders te betrekken in het onderzoek in plaats van alleen de adolescenten. Dan is het mogelijk om een breder beeld te krijgen van de adolescenten. Ook zou vervolgonderzoek zich kunnen richten op heel Nederland in plaats van alleen de randstad. De steekproef wordt dan heterogener en groter en dit is positief omdat dit leidt tot een hogere betrouwbaarheid.

(Cyber)Pesten & De Dark Triad

Om de invloed van lurking variables tegen te gaan, kan er experimenteel onderzoek worden gebruikt. Dit resulteert in een afname van de response bias. Experimenteel onderzoek is de beste manier om causaliteit vast te stellen (Borkan et al., 2007). Er kan dan een interventie worden ingezet die zich richt op persoonlijkheidskenmerken en pesten. Psychopathie heeft een significant verband met pesters en slachtoffers. Om pesten bij psychopaten tegen te gaan kan er onderzoek gedaan worden in psychiatrische inrichtingen bij mensen met psychopathie. Zodat de kenmerken van psychopathie al vroegtijdig geconstateerd kunnen worden.

Het interventie programma KiVa is een antipestprogramma dat zich focust op de groep om pestproblemen op te lossen (Nederlands Jeugd Instituut, z.j.). Met het programma wordt kennis en sociale vaardigheden aangeleerd om als groep op te treden tegen pesters en elkaar binnen de groep te helpen. Deze interventie wordt als effectief beschouwd, maar alleen als er goede aanwijzingen worden gegeven. Interventies zijn tegenwoordig vooral gericht op de basisschool of de eerste klassen van de middelbare school. Uit het huidige onderzoek is gebleken dat pesten op het MBO voorkomt en daarom is het belangrijk om interventies verder te ontwikkelen voor adolescenten in het MBO.

Literatuurlijst

- Baughman, H. M., Dearing, S., Giammarco, E., & Vernon, P. A. (2012). Relationships between bullying behaviours and the dark triad: A study with adults. *Personality and Individual Differences, 52*(5), 571-575.
- Bayraktar, F., Machackova, H., Dedkova, L., Cerna, A., & Sevcikova, A. (2015). Cyberbullying: The discriminant factors among cyberbullies, cybervictims, and cyberbully-victims in a Czech adolescent sample. *Journal of Interpersonal Violence, 30*(18), 3192-3216.
- Borkan, J. M., Goldman, R., & Culhane-Pera, K.A. (2007). 12 Multimethodonderzoek. In P.L.B.J. Lucassen en T.C. Olde Hartman (ed.). *Kwalitatief Onderzoek* (pp. 139-150). Doi: 10.1007/978-90-313-6373-5_12
- Cappadocia, M. C., Craig, W.M., & Pepler, D. (2013). Cyberbullying: Prevalence, stability and risk factors during adolescence. *Canadian Journal of School Psychology, 28*(2), 171-192.
- Chisholm, J. F. (2006). Cyberspace violence against girls and adolescent females. *Annals of the New York Academy of Sciences, 1087*, 74-89.
- Crysel, L. C., Crosier, B. S., & Webster, G. D. (2013) The dark triad and risk behaviour. *Personality and Individual Differences, 54*(1) 35-40.
- Del Rey, R., Casas, J. A., Ortega-Ruiz, R., Schultze-Krumbholz, A., Scheithauer, H., Smith, P., & Guarini, A. (2015). Structural validation and cross-cultural robustness of the European Cyberbullying Intervention Project Questionnaire. *Computers in Human Behavior, 50*, 141-147.
- Espelage, D. L., & Swearer, S. M. (2003). Research on school bullying and victimization: What have we learned and where to we go from here. *School Psychology Review, 32*(3), 365-383
- Fanti, K. A., Demetriou, A. G., & Hawa, V. V. (2012). A longitudinal study of cyberbullying: Examining risk and protective factors. *European Journal of Developmental Psychology, 9*, 168-181.
- Fanti, K. A., Frick, P.J., & Georgeiou, S. (2009). Linking callous-unemotional traits to instrumental and non-instrumental forms of aggression. *Journal of Psychopathological Behaviour Assessment, 31*, 285-298.
- Fehr, B., Samsom, D.L., & Paulhus, D. L. (1992). The construct of Machiavellianism: Twenty years later. In C. D. Spielberger & J. N. Butchers (Eds.). *Advances in Personality Assessment* (pp. 77-116). Hillsdale, NJ: Erlbaum
- Frick, P. J., & Hare, R. D. (2001). *The Antisocial Process Screening Device*. Toronto, Canada: Multi-Health Systems
- Goodboy, A.K., & Martin, M.M. (2015). The personality profile of a cyberbully: Examining the Dark Triad. *Computers in Human Behavior, 49*, 1-4

(Cyber)Pesten & De Dark Triad

- Hamer, A. H. den., & Konijn, E. A. (2015). Adolescents' media exposure may increase their cyberbullying behavior: A longitudinal study. *Journal of Adolescent Health, 56*, 203-208.
- Jakobwitz, S., & Egan, V. (2006). The dark triad and normal personality traits. *Personality and Individual Differences, 40*(2), 331-339.
- Jones, D. N., & Paulhus, D.L. (2010). Different provocations trigger aggression in narcissists and psychopaths. *Social Psychological and Personality Science, 1*(1), 12-18.
- Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2014). Introducing the Short Dark Triad (SD3) A Brief Measure of Dark Personality Traits. *Assessment, 21*(1), 28-41.
- Kaltiala-Heino, R., Rimpela, M., Rantanen, P., & Rimpela, A. (2000). Bullying at school – an indicator of adolescents at risk for mental disorders. *Journal of Adolescence, 23*(6), 661-674.
- Kumpulainen, K., & Rasanen, E. (2000). Children involved in bullying at elementary school age: Their psychiatric symptoms and deviance in adolescence: An epidemiological sample. *Child Abuse & Neglect, 24*(12), 1567-1577.
- Maher, D. (2008). Cyberbullying: An ethnographic case study of one Australian upper primary school class. *Youth Studies Australia, 27*(4), 50-57.
- Madan, A. O. (2014). Cyber aggression/cyber bullying and the dark triad: Effect on workplace behaviour/performance. *International Journal of Social, Behavioral, Educational, Economic, Business and Industrial Engineering, 8*(6), 1731-1736.
- Meer, B. van der (2002). *Kinderen en pesten*. Utrecht: Kosmos-Z&K Uitgevers.
- Miller-Perrin, C.L., & Perrin, R.D. (2013). *Child maltreatment. An introduction* (3rd edition). Thousand Oaks: Sage Publications.
- Mishna, F., Saini, M., & Solomon, S. (2009). Ongoing and online: Children and youth's perceptions of cyber bullying. *Children & Youth Services Review, 31*, 1222-1228.
- Moore, D. S., McCabe, G. P., & Craig, B. A. (2009). *Introduction to the practice of statistics*. New York: W.H. Freeman.
- Nederlands Jeugd Instituut (z.j.). KivA. Geraadpleegd op 7 maart 2016, op <http://www.nji.nl/nl/Databank/Databank-Effectieve-Jeugdinterventies/Erkende-interventies/KiVa>
- Olweus, D. (1994). Bullying at school. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 35*(7), 1171-1190.
- Olweus, D. (1995). Bullying or peer abuse at school: Facts and interventions. *Current Directions in Psychological Science, 4*, 196-200.
- Olweus, D. (2003). A profile of bullying at school. *Educational Leader, 60*(6), 12-17.
- Pabien, S., Backer, C.J.S. de, & Vandenbosch, H. (2015). Dark Triad personality traits and adolescent cyber-aggression. *Personality and Individual Differences, 75*, 41-46.
- Pailing, A., Boon, J., & Egan, V. (2014). Personality, the dark triad and violence. *Personality and Individual Differences, 67*, 81-86.

(Cyber)Pesten & De Dark Triad

- Paulhus, D. L., & Williams, K. M. (2002). The Dark Triad of personality: Narcissism, machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality, 36*, 556-563.
- Salmivalli, C., Lagerspetz, K., Björkqvist, K., Österman, K., & Kaurkiainen, A. (1998). Bullying as a group process: Participant roles and their relations to social status within the group. *Aggressive Behavior, 22*, 1-15.
- Salmivalli, C., Lappalainen, M., & Lagerspetz, K.M.J. (1998). Stability and change of behavior in connection with bullying in schools: A two-year follow-up. *Aggressive behavior, 24*, 205-218.
- Smith, P.K., & Slonje, R. (2012). Cyberbullying: The nature and extent of a new kind of bullying, in and out of school. In S.D. Jimerson, S.M. Swearer, D.L. Espelage (Eds.). *Handbook of Bullying In Schools: An International Perspective* (pp. 249-262). New York: Routledge
- Summers, K. H., Demaray, M. K., & Becker, L. D. (2010). The assessment of bystanderparticipant roles in bullying situations. *Paper presented at the Annual Convention of the National Association of School Psychologists, Chicago, IL.*
- Veenstra, R., Lindenberg, S., Oldehinkel, A. J., Winter, A. F. de., Verhulst, F. C., & Ormel, J. (2005). Pesten: Over daders, slachtoffers, dader/slachtoffers en niet-betrokken leerlingen. *Kind en Adolescent, 26*, 305-317.
- Williams, K. M., Nathanson, C., & Paulhus, D. L. (2010). Identifying and profiling scholastic cheaters: Their personality, cognitive ability, and motivation. *Journal of Experimental Psychology: Applied, 16*, 293-307.